

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Рішенням наглядової ради

КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ «САМОПОМІЧ»

протокол від 09 грудня 2025 року № 21

Голова наглядової ради

_____ **Зеновія МАТВІЇВ**

**КРЕДИТНА ПОЛІТИКА КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ
«САМОПОМІЧ»**

м. Броди, 2025 рік

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кредитна політика кредитної спілки «САМОПОМІЧ» створена з метою контролю ризиків та визначає основні напрямки кредитування і регламентує основні принципи та умови прийняття кредитного ризику.

1.2. Кредитна політика кредитної спілки «САМОПОМІЧ» (далі – Політика) розроблена відповідно до Закону України «Про кредитні спілки», Положення про вимоги до системи управління кредитної спілки, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 02.02.2024 № 15, Статуту кредитної спілки, Декларації схильності до ризиків кредитної спілки, Положення щодо управління кредитним ризиком в кредитній спілці та інших внутрішніх нормативних документів кредитної спілки «САМОПОМІЧ» (далі – кредитна спілка).

1.3. Політика обов'язкова для виконання всіма працівниками кредитної спілки, які залучені до кредитного процесу і є пріоритетним внутрішнім документом при розробці інших документів, що регламентують процес кредитування.

1.4. Основним завданням Політики є:

- визначення цільових клієнтів та цільових напрямків кредитування;
- визначення принципів здійснення кредитних операцій для управління кредитними ризиками;
- встановлення критеріїв прийнятності при кредитуванні;
- встановлення принципів управління ризиком концентрації;
- визначення загальних умов, на яких мають надаватись кредити:
- цінові умови, строковість, обсяги, види забезпечення та рівень забезпечення (покриття) заборгованості;
- визначення порядку ухвалення кредитних рішень;
- визначення процедури делегування повноважень щодо ухвалення кредитних рішень.

1.5. Кредитна спілка проводить виважену кредитну політику. Пріоритетами кредитної спілки при здійсненні кредитних операцій є якість кредитного портфеля та дохідність кредитного портфеля після формування резервів.

1.6. Нормативна база, яка використовується при впровадженні Політики і в процесі видачі та супроводження кредитів:

- Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України;
- Закони України «Про кредитні спілки», «Про фінансові послуги та фінансові компанії», «Про споживче кредитування», «Про заставу», «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень»;

- Постанов Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про додаткові вимоги до договорів небанківських фінансових установ про надання коштів у позику (споживчий, фінансовий кредит)», «Про затвердження Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг» «Про затвердження Положення про визначення пов'язаних із кредитною спілкою осіб», «Про затвердження Положення про вимоги до системи управління кредитною спілкою», «Про затвердження Правил розрахунку небанківськими фінансовими установами України загальної вартості кредиту для споживача та реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит».

1.7. Терміни в цій Політиці вживаються в наступних значеннях:

Бізнес – процес - сукупність взаємопов'язаних або взаємодіючих видів діяльності, спрямованих на створення певного продукту або послуги;

Договір про споживчий кредит - вид кредитного договору, за яким кредитна спілка (кредитодавець) зобов'язується надати споживчий кредит у розмірі та на умовах, встановлених договором, а споживач (позичальник) зобов'язується повернути кредит та сплатити проценти за користування кредитом на умовах, встановлених договором;

Застава/Забезпечення - це спосіб забезпечення виконання зобов'язань, в силу якого кредитна спілка (заставодержатель) має право в разі невиконання позичальником (заставадавцем) зобов'язання, забезпеченого заставою, одержати задоволення вимог,

передбачених договором кредиту, за рахунок заставленого майна переважно перед іншими кредиторами цього позичальника, якщо інше не встановлено законом (право застави);

Кредитодавець – кредитна спілка, яка надає кредити, включаючи споживчі кредити;

Клієнт- фізична або юридична особа, яка є членом кредитної спілки або має намір стати членом кредитної спілки;

Кредит - грошові кошти, які надаються кредитною спілкою (кредитодавцем) позичальникові у розмірі та на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит та сплатити проценти;

Кредитний договір- це договір, за яким кредитна спілка (кредитодавець) надає позичальнику грошові кошти (кредит) у розмірі та на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит у встановлений договором строк та сплатити встановлені проценти;

Кредитний ризик– імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок невиконання боржником/контрагентом узятих на себе зобов'язань відповідно до умов договору;

Кредитний процес- сукупність взаємопов'язаних, повторюваних, послідовних дій щодо розгляду, ухвалення рішення, оформлення, надання, супроводження й завершення кредитних операцій кредитної спілки, пов'язаних із кредитним ризиком;

Кредитний реєстр Національного банку України- інформаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, зберігання, зміну, використання та поширення (надання) інформації про кредитні операції надавачів фінансових послуг та про стан виконання зобов'язань за такими операціями, аналіз та класифікацію кредитів та інших фінансових зобов'язань;

Позичальник/Боржник - сторона кредитного договору/договору про споживчий кредит, яка одержує кредит і бере на себе зобов'язання повернути його у встановлений термін та сплатити відсотки за час користування кредитом;

Продукт - стандартизована в межах окремого виду фінансових послуг за відповідними ознаками (умовами) пропозиція про надання фінансової послуги, яка пропонується членам кредитної спілки;

Пролонгація кредитного договору – продовження строку дії кредитного договору;

Реєстр осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів та/або участь в азартних іграх - база даних, що містить інформацію про фізичних осіб, яким відповідно до поданих заяв або за рішенням суду обмежено відвідування гральних закладів та участь в азартних іграх;

Ризик-апетит (схильність до ризику) - сукупна величина за всіма видами ризиків та окремо за кожним із ризиків, визначених наперед та в межах допустимого рівня ризику, щодо яких кредитна спілка прийняла рішення про доцільність / необхідність їх утримання з метою досягнення його стратегічних цілей та виконання плану діяльності кредитної спілки;

Реструктуризація- зміна істотних умов договору з метою пом'якшення вимог до боржника у зв'язку з фінансовими труднощами боржника та необхідністю створення сприятливих умов для виконання ним зобов'язань за активом шляхом укладання додаткової угоди з боржником;

Споживач- фізична особа, яка уклала або має намір укласти договір про споживчий кредит;

Споживчий кредит (кредит) - грошові кошти, що надаються споживачу (позичальникові) на придбання товарів (робіт, послуг) для задоволення потреб, не пов'язаних підприємницькою, незалежною професійною діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника;

Терміни та поняття, які вживаються в цій Політиці, застосовуються у значеннях згідно із законодавством України, що регулює діяльність кредитних спілок.

1.8. Надання коштів у кредит є фінансовою послугою, яка передбачає надання коштів кредитною спілкою члену кредитної спілки у користування на поворотній основі на визначений строк із сплатою процентів. Надання коштів у кредит здійснюється кредитною спілкою на підставі ліцензії з надання коштів та банківських металів у кредит.

1.9. При наданні фінансових послуг кредитна спілка здійснює передбачені законодавством процедури по виявленню фінансових операцій, які підлягають фінансовому моніторингу, та інших фінансових операцій, що можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, отриманих злочинним шляхом, спрямованих на фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

1.10. Кредитна спілка надає фінансові послуги у відповідності до вимог законодавства України, внутрішньо-нормативних документів кредитної спілки та на підставі відповідних договорів, умови яких відповідають вимогам законодавства України.

1.11. Закон України «Про захист прав споживачів» застосовується до відносинспоживчого кредитування у частині, що не суперечить Закону України «Про споживчекредитування».

1.12. Кредитна спілка надає послуги (виражає їх вартість), виключно в національній валюті України та може здійснювати розрахунки готівкою з членами кредитної спілкипротягом одного дня виключно в межах граничних сум розрахунків готівкою, встановлених законодавством України.

1.13. Кредитна спілка здійснює захист персональних даних від незаконної обробки та незаконного доступу до них, організовує належний захист прав суб'єктів персональних даних при обробці їх персональних даних, відповідно до вимог чинного законодавства України та Порядку обробки і захисту персональних даних в кредитній спілці «Самопоміч».

1.14. Кредитна спілка перед та під час надання фінансової послуги своєчасно надає необхідну, повну, доступну, якісну та достовірну інформацію про фінансову послугу у визначеному законодавством обсязі, достатньої для прийняття клієнтом свідомого рішення про отримання такої послуги або про відмову від її отримання.

II. ПЕРЕЛІК ЦІЛЬОВИХ КЛІЄНТІВ ТА ЦІЛЬОВИХ НАПРЯМКІВ КРЕДИТУВАННЯ

2.1. При визначенні цільових напрямків кредитування,кредитна спілка враховує поточні економічні тенденції та ринкову позицію кредитної спілки, внутрішнє операційне середовище (включаючи персонал), наявні технології, інформаційні системи щодо управління ризиками.

2.2. Цільовими клієнтами кредитної спілки є фізичні особи, фізичні особи – підприємці та юридичні особи, яким кредитна спілка пропонує затверджені кредитні продукти.

2.3. Фізичні особи, фізичні особи – підприємці та юридичні особи, визнаються цільовими клієнтами кредитної спілки, у разі якщо вони відповідають ознаці членства кредитної спілки.

2.4.Кредитна спілка визначає, що основними цільовими напрямками кредитування є:

2.4.1.кредит на підприємницьку діяльність:

- купівля транспортних засобів – мотоцикли, мотоколяски, скутери;
- купівля транспортних засобів – легкові автомобілі;
- купівля транспортних засобів, крім легкових автомобілів, мотоциклів, мотоколясок, скутерів;
- придбання земельних ділянок сільськогосподарського призначення;
- придбання, будівництво та реконструкцію іншої нерухомості (крім земельних ділянок);
- поповнення обігових коштів для господарської діяльності;
- капітальні інвестиції для господарської діяльності.

2.4.2. споживчий кредит, наданий кредитною спілкою:

- купівля побутової техніки, аудіотехніки, фотоапаратури та обладнання для оброблення інформації (для фізичних осіб та фізичних осіб-підприємців);
- купівля транспортних засобів – мотоцикли, мотоколяски, скутери;
- купівля транспортних засобів – легкові автомобілі;
- купівля транспортних засобів, крім легкових автомобілів, мотоциклів, мотоколясок, скутерів;

- освіта (для фізичних осіб та фізичних осіб-підприємців);
- інші види індивідуального споживання;
- придбання, будівництво та реконструкцію іншої нерухомості (крім земельних ділянок);
- ремонт нерухомого майна;
- ведення особистого селянського господарства.

2.4.3.інші кредити:

- придбання інших земельних ділянок;
- кредитування членів КС.

III. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ КРЕДИТУВАННЯ ТА ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ПРИЙНЯТНОСТІ КРЕДИТУВАННЯ

3.1.Кредитна спілка здійснює кредитні операції у відповідності до Кредитної політики з дотриманням визначених принципів кредитування та критеріїв прийнятності.

3.2. Кредитування кредитної спілки ґрунтується на таких принципах:

Клієнтоорієнтованість. Кредитна спілкаорієнтована на точне та повне розуміння клієнта, на тривалі, взаємовигідні відносини із ними, та намагається бути надійним та послідовним партнером для них.

Достовірність та повнота інформації. Кредитна спілка враховує всю наявну інформацію, необхідну для здійснення адекватної оцінки ризиків. Кредитна спілка не здійснює кредитні операції, по яким відсутня достатня інформація для аналізу і належної оцінки всіх ризиків по кредитній угоді.

Якість обслуговування. Діяльність кредитної спілкипроводиться згідно з внутрішніми процедурами та політиками, з дотриманням визначених стандартів. Кредитна спілка при обслуговуванні клієнтів стежить за дотриманням норм, що викладені у «Кодексі поведінки (етики)». Працівники кредитної спілки мають професійний досвід та продовжують професійно зростати, завдяки постійному навчанню згідно з їх функціями та обов'язками у кредитному процесі.

Обґрунтованість цільового призначення. Мета кредиту визначає характер аналізу та структуру кредитної операції. Кредитна спілка повинен повністю розуміти цільове призначення кредитних коштів та здійснювати контроль за їх цільовим використанням. Структура кредитної операції повинна враховувати цільове призначення та джерела погашення.

Зворотність. Всі кредитні операції здійснюються кредитною спілкою виключно на умовах тимчасового використання кредитних коштів.

Економічна ефективність. Кредитна спілка прагне працювати швидко та економічно вигідно. Витрати, що виникають внаслідок її діяльності, повинні бути адекватними рівню прибутків.

Строковість. Зворотність кредитної операції забезпечується строковістю, яка визначається у відповідних договорах у вигляді строку кредитування та графіку погашення.

Ідентифікація джерел погашення боргу. Для кожної кредитної операції основним джерелом погашення є грошові потокиклієнта. Кредитна спілка максимально намагається враховувати можливі негативні події в діяльності клієнта, тому при погодженні кредитної операції потрібне розуміння альтернативних джерел погашення, якими можуть бути звернення стягнення на предмети забезпечення, поруки третіх осіб, тощо.

Баланс між ризиком та прибутком. У бізнес – процесахкредитної спілки її прибутковість має пріоритет над обсягом. У кредитному процесі кредитна спілка бере на себе ризики, які мають компенсуватися належними доходами. Кредитна діяльність повинна допомагати кредитній спілці досягати цієї мети шляхом безпосереднього генерування процентних та комісійних доходів (за наявності) від кредитної операції.

Дотримання цінностей. Кредитна спілка та працівники кредитної спілки дотримуються вимог законодавства та внутрішніх документів кредитної спілки, що є фундаментальною цінністю кредитної спілки. Керівники приймають виважені рішення для

уникнення шкоди для кредитної спілки та її репутації. Працівники кредитної спілки працюють в інтересах кредитної спілки та заради підтримки її цінностей.

Платність. Кредитна спілка встановлює платність за кредитною операцією на рівні, що покриває собівартість ресурсів й забезпечує прибуток з врахуванням очікуваних втрат від ризиків кредитної операції.

Моніторинг кредитних операцій. Кредитна спілка оперативно реагує на виникнення будь-яких факторів кредитного ризику, які потенційно можуть призвести до збитків за кредитною операцією, і проводить комплекс необхідних заходів для усунення таких негативних факторів. Кредитна спілка здійснює постійний моніторинг кредитних операцій до моменту повного виконання клієнтом своїх зобов'язань.

3.3. Кредитна спілка використовує наступні критерії прийнятності при кредитуванні:

3.3.1. Для юридичних осіб критеріями прийнятності для кредитування являється:

- членство в кредитній спілці;
- наявність інформації, необхідної для здійснення адекватної оцінки ризиків кредитної операції;
- прийнятний фінансовий стан з допустимим рівнем боргового навантаження та достатньою фінансовою стійкістю, платоспроможністю та здатністю особи повернути суму кредиту та сплатити проценти за користуванням кредитом у встановлений договором строк (термін);
- прозора юридична структура власності з підтвердженням бенефіціарним власником (контролером);
- позитивна ділова репутація та відсутність негативного впливу кредитної історії на поточну господарську діяльність;
- відповідність умовам кредитного продукту, затвердженого в кредитній спілці.

3.3.2. Для фізичних осіб та фізичних осіб – підприємців критеріями прийнятності для кредитування являється:

- членство в кредитній спілці;
- наявність інформації, необхідної для здійснення адекватної оцінки ризиків кредитної операції;
- прийнятний фінансовий стан з допустимим рівнем боргового навантаження та достатньою фінансовою стійкістю і платоспроможністю та здатністю особи повернути суму кредиту та сплатити проценти за користуванням кредитом у встановлений договором строк (термін);
- прийнятний та достатній рівень офіційності бізнесу; позитивна ділова репутація та відсутність негативного впливу кредитної історії на поточну господарську діяльність.

3.4. Кредитна спілка встановлює критерії прийнятності кредитування, які не прилаштовуються до вимог та потреб пов'язаних із кредитною спілкою осіб.

Кредитна спілка проводить повну та адекватну оцінку кредитного ризику під час здійснення розрахунку розміру кредитного ризику за активними операціями. Головний ризик-менеджмент здійснює підтримку персоналу, залученого до процесу кредитування, стосовно застосування Кредитної політики. Відхилення від Кредитної політики мають документуватися у письмовій формі з детальним обґрунтуванням. Будь-який співробітник кредитної спілки, який виявляє відхилення від цієї Політики повинен повідомити безпосереднього керівника, а також головного – ризик менеджера та комплаєнс – менеджера, шляхом написання службової записки.

3.5. Основні обмеження для кредитування

3.5.1. При здійсненні кредитних операцій кредитна спілка враховує як зовнішні обмеження, встановлені діючим законодавством і нормативно-правовими актами Національного банку України (далі - Регулятор), так і внутрішні обмеження у відповідності до внутрішніх документів кредитної спілки.

3.5.2. Кредитна спілка не здійснює кредитування осіб, діяльність яких пов'язана із російською федерацією та / або республікою білорусь, а також у разі наявності у складі бенефіціарних власників представників вищезазначених країн.

3.5.3. Кредитна спілка не здійснює проведення кредитних операцій з контрагентами, які зареєстровані та/або господарська діяльність яких пов'язана з тимчасово окупованими територіями та територіями, на яких проводяться військові дії.

3.5.4. Кредитна спілка не надає кредити на:

- виробництво або торгівлю будь-яким товаром або будь-яку діяльність, що вважаються незаконними відповідно до законодавства України або заборонені міжнародними конвенціями і угодами, або є предметом міжнародних заборон;

- виробництво або торгівлю зброєю і боєприпасами;
- виробництво і переробка тютюну;
- азартні ігри, казино і прирівняні до них підприємства;
- виробництво або торгівля радіоактивними матеріалами тощо.

3.5.5. Кредитна спілка здійснює кредитні операції лише в рамках встановлених лімітів кредитування. Прийняття рішень щодо встановлення лімітів кредитування здійснюється колегіальним уповноваженим органом кредитної спілки.

3.5.6. Кредитна спілка не здійснює кредитні операції у разі якщо:

- кредитні операції порушують чинне законодавство України;
- якщо діяльність Позичальника пов'язана з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму, фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення;
- з юридичними, фізичними особами - підприємцями та фізичними особами, проти яких порушено справу про банкрутство (неплатоспроможність);
- у разі виявлення інформації про наміри клієнта не повертати кредит та/або здійснити незаконні дії кредитними коштами;
- виявлення інформації про наміри клієнта та/або третіх осіб здійснити незаконні дії з забезпеченням, в тому числі такі, що призведуть до втрати права власності на нього або його фізичного знищення;
- кредит надається для погашення будь-яких зобов'язань перед пов'язаною з кредитною спілкою особою;
- кредит надається з метою придбання майна пов'язаної з кредитною спілкою особи, крім продукції, що виробляється такою особою, та майна, яке перейшло кредитній спілці у власність на підставі реалізації прав заставодержателя відповідно до умов договору застави або набувається кредитною спілкою з метою запобігання збиткам;
- кредит надається на придбання цінних паперів, розміщені пов'язаною з кредитною спілкою особою, або цінні папери, права на які має пов'язана з кредитною спілкою особа.

3.6. Ризики на які може наражатись кредитна спілка при кредитуванні.

3.6.1. Кредитна спілка при кредитуванні (наданні кредитів) може наражатися на ризики:

Вид ризику	Послуги, що призводять до ризику	Операції, що призводять до ризику
Кредитний ризик	надання коштів та банківських металів у кредит	всі види кредитних операцій
Ризик ліквідності	- надання коштів та банківських металів у кредит; - залучення коштів та банківських металів, що підлягають поверненню	- операції з короткостроковими залученнями коштів, що не узгоджуються з довгостроковими активами; - дострокове зняття депозитів членами спілки; - інші операції, що призводять до зміни ліквідності кредитної спілки

Процентний ризик	- надання коштів та банківських металів у кредит; - залучення коштів та банківських металів, що підлягають поверненню	- всі операції кредитної спілки, що пов'язані з чутливими до зміни процентної ставки фінансовими інструментами; - кредитні операції, операції з розміщення коштів, операції із залучення коштів
Операційний ризик (в т. ч. юридичний ризик, ризик інформаційно-комунікаційних технологій та ризик інформаційної безпеки, в т. ч. кібер-ризик)	всі процеси та операції кредитної спілки в проведенні яких беруть участь працівники, контрагенти, клієнти, комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення, системи комунікації та забезпечення безпеки тощо	
Компласнс-ризик (в тому числі ризик порушень вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення)	всі види послуг та операцій КС, зокрема, але не виключно, наслідком яких є: - недотримання вимог законодавства; - невиконання внутрішніх політик або процедур; - проведення несанкціонованих операцій без належних перевірок; - порушення конфіденційності даних членів КС	

3.6.2.Кредитна спілка при кредитуванні (наданні кредитів) може наразитися на кредитний ризик – імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок невиконання боржником/контрагентом узятих на себе зобов'язань відповідно до умов договору.

Кредитна спілка встановлює загальні принципи управління кредитним ризиком та правила надання кредитних продуктів з метою уникнення непрогнозованих збитків від кредитування клієнтів.

Процес управління кредитним ризиком описується у Положенні щодо управління кредитним ризиком для досягнення задекларованого рівня ризик-апетиту. Політика управління ризиками також містить перелік та значення лімітів на ризик, які не допускають перевищення встановленого рівня ризик-апетиту.

Якісні показники кредитного ризику:

1) Наявність усіх необхідних внутрішніх документів з управління кредитним ризиком, і їхня відповідність бізнес-моделі кредитної спілки
2) Наявність опису процесу управління кредитним ризиком та ключових точок, в яких кредитна спілка може наразитися на цей ризик
3) Наявність достатнього рівня кваліфікації працівника(-ів), що забезпечує виконання процесів управління кредитним ризиком
4) Достатність ІТ-сервісів для управління кредитним ризиком

5) Наявність в ІТ-сервісах кредитної спілки достатньої повноти та якості даних для управління кредитним ризиком

3.7.Управління кредитним портфелем. Основною метою (ціллю) управління кредитним портфелем кредитної спілки є досягнення нею запланованого рівня прибутку зваженого на рівень ризику. Рівень прибутковості кредитного портфеля залежить від структури й обсягу портфеля, а також від рівня відсоткових ставок за кредитами. Для досягнення основної мети кредитна спілка здійснює:

- залучення нових клієнтів;
- максимальну реалізацію потенціалу відносин з кожним існуючим клієнтом;
- отримання доходів, адекватних прийнятим ризикам.

3.8. У випадках коли при незалежному аналізі та моніторингу окремих кредитних операцій бракує врахування взаємозв'язків, що може привести до концентрації ризику то управління кредитним портфелем здійснюється з метою стабілізації портфелю шляхом диверсифікації ризиків. Таким чином, управління кредитним портфелем має подвійний підхід:

- управління на рівні окремої операції враховуючи ризик, пов'язаний з нею;
- управління загальними характеристиками кредитного портфеля шляхом використання обмежень окремого сегмента, тобто встановлення обмежень для галузей або областей.

3.9. Управління кредитними ризиками охоплює всі стадії кредитного процесу, починаючи з розгляду кредитної заявки та укладання кредитного договору (відкриття кредитного ліміту), кредитне адміністрування (ведення кредитної справи тощо), моніторинг використання кредиту (ліміту), моніторинг стану заборгованості позичальника до повного закінчення взаємовідносин по договору (закриття кредитного ліміту). При цьому, оскільки операції, що несуть кредитний ризик, можуть бути пов'язані з прийняттям не тільки кредитного, але й інших видів ризику, згідно з даним принципом оцінка ризиків за такими операціями повинна носити комплексний характер (за всіма видами ризиків, що виникають, та їх сукупності) для цілей управління всіма ризиками.

ІV. ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ КОНЦЕНТРАЦІЇ

4.1. Кредитна спілка прагне диверсифікувати кредитний портфель з метою мінімізації можливих втрат від реалізації ризику концентрації.

4.2. Для управління ризиком концентрації кредитного портфеля кредитна спілка здійснює моніторинг структури кредитного портфеля і вимірює його концентрацію в наступних розрізах:

Характеристика	Інструменти управління ризиком концентрації
Величина заборгованості за одним боржником/контрагентом та групи пов'язаних контрагентів	Граничні показники ризику встановлені для максимальної суми заборгованості, що береться до розрахунку нормативів Н3, Н4 та Н5 Моніторинг частки заборгованості найбільших боржників/контрагентів та групи пов'язаних осіб в кредитному портфелі.
Строки до погашення кредитів	Розриви активів та пасивів за строковістю до погашення та переоцінки, управління через нормативи ліквідності. GAP-аналіз та показники чутливості процентного ризику
Види кредитних продуктів	Моніторинг кредитного портфеля у розрізі продуктів
Галузі економіки	Граничний показник кредитного ризику,

	встановлений як максимальна частка кредитів позичальникам однієї галузі в структурі кредитного портфеля юридичних осіб
Географічних регіонів	Моніторинг кредитного портфеля у розрізі регіонів та відділень
Видів забезпечення за кредитами	Контроль показників щодо забезпечення своєчасної оцінки, переоцінки моніторингу забезпечення

4.3. Кредитна спілка здійснює кредитні операції лише в межах встановлених Регулятором нормативів розміру прийнятного кредитного ризику (Н3), що розраховується на одного члена кредитної спілки, групу пов'язаних між собою членів кредитної спілки (далі - група членів кредитної спілки), з метою обмеження кредитного ризику, що виникає внаслідок невиконання окремими членами кредитної спілки, групою членів кредитної спілки або іншою кредитною спілкою своїх зобов'язань перед кредитною спілкою.

4.3.1. Норматив максимального кредитного ризику (Н3) обчислюється як співвідношення суми залишку всіх зобов'язань одного члена, групи членів кредитної спілки або іншої кредитної спілки та всіх фінансових зобов'язань, наданих кредитною спілкою таким членам або іншій кредитній спілці, і регулятивного капіталу кредитної спілки за формулою, що визначена Постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про порядок регулювання діяльності кредитних спілок в Україні» від 02.02.2024 року №14 (далі – Положення 14)

4.4. Два або більше членів кредитної спілки вважаються групою членів, якщо:

- 1) один член кредитної спілки є поручителем / заставодавцем за зобов'язаннями іншого (інших) члена (членів) кредитної спілки;
- 2) заставодавцем за зобов'язаннями членів кредитної спілки є одна й та сама юридична/фізична особа або особи, пов'язані між собою відносинами щодо контролю;
- 3) члени кредитної спілки використовують кредитні кошти на спільні цілі;
- 4) особи мають ідентичні адреси фактичного місця проживання або місцезнаходження (для юридичних осіб).

4.5. Нормативне значення нормативу максимального кредитного ризику (Н3) не повинно перевищувати 20%.

4.6. Норматив великих кредитних ризиків (Н4) встановлюється з метою обмеження концентрації вимог кредитної спілки до членів кредитної спілки і фінансових зобов'язань, наданих кредитною спілкою своїм членам.

4.6.1. Кредитний ризик члена, групи членів кредитної спілки або іншої кредитної спілки вважається великим, якщо сума всіх зобов'язань члена, групи членів кредитної спілки або іншої кредитної спілки перед кредитною спілкою та фінансових зобов'язань кредитної спілки щодо таких членів та інших кредитних спілок становить 10% і більше від регулятивного капіталу кредитної спілки.

4.6.2. Норматив великих кредитних ризиків (Н4) визначається як співвідношення суми всіх великих кредитних ризиків та регулятивного капіталу кредитної спілки і розраховується за формулою встановленою Положення 14.

4.6.3. Норматив великих кредитних ризиків (Н4) не застосовується до кредитної спілки, якщо залишок зобов'язань за всіма кредитними договорами перед кредитною спілкою менше ніж три мільйони гривень. Нормативне значення нормативу великих кредитних ризиків (Н4) не повинно перевищувати 200%.

4.7. Норматив лімітів кредитного ризику за операціями з пов'язаними з кредитною спілкою особами (Н5) встановлюється для обмеження ризику операцій з пов'язаними з кредитною спілкою особами, зменшення негативного впливу операцій з пов'язаними з кредитною спілкою особами на діяльність кредитної спілки.

4.7.1. Норматив лімітів кредитного ризику за операціями з пов'язаними з кредитною спілкою особами (Н5) визначається як співвідношення сукупної суми всіх зобов'язань перед

кредитною спілкою пов'язаних із кредитною спілкою осіб і суми всіх фінансових зобов'язань, наданих кредитною спілкою щодо пов'язаних із кредитною спілкою осіб, та регулятивного капіталу, зменшеного на балансову вартість активів, зазначених у підпунктах 1-3 пункту 15 глави 3 розділу II Положення 14 за формулою, що встановлена цим ж Положенням.

4.8. Нормативне значення нормативу лімітів кредитного ризику за операціями з пов'язаними з кредитною спілкою особами (Н5) не повинно перевищувати 25%.

4.8.1. Кредитна спілка в день виникнення перевищення нормативного значення нормативу ліміту кредитного ризику за операціями з пов'язаними з кредитною спілкою особами (Н5) враховує розмір такого перевищення під час розрахунку регулятивного капіталу згідно з пунктом 16 глави 3 розділу II Положення 14. Для забезпечення належного виявлення, визначення, моніторингу, звітування, управління та контролю за операціями з пов'язаними із кредитною спілкою особами, для запобігання конфлікту інтересів під час прийняття рішення та здійснення операцій з пов'язаними особами, в кредитній спілці розроблений та запроваджений «Порядок здійснення операцій із пов'язаними особами з кредитною спілкою».

4.8.2. Кредитна спілка визначає пов'язаних із кредитною спілкою осіб відповідно до статті 41 Закону України «Про кредитні спілки» та нормативно-правового акта Національного банку, що регулює питання визначення пов'язаних із кредитною спілкою осіб.

4.9. Концентрація враховуються при складанні профілю ризику кредитної спілки. У випадку виявлення змін структури кредитного портфеля, що призводять до виникнення концентрацій, кредитна спілка може встановити додаткові внутрішні ліміти на проведення кредитних операцій.

V. ЗАГАЛЬНІ УМОВИ, НА ЯКИХ ПОВИННІ НАДАВАТИСЯ КРЕДИТИ: ЦІНОВІ УМОВИ, СТРОКОВІСТЬ, ОБСЯГИ, ВИДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РІВЕНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (ПОКРИТТЯ) ЗАБОРГОВАНOSTІ

5.1. За загальним правилом кредитом, наданим члену кредитної спілки, визнаються кошти, що надані кредитною спілкою члену кредитної спілки (позичальнику) у готівковій або безготівковій формі під процент, у розмірі та на умовах, встановлених кредитним договором, з дотриманням вимоги повернення коштів та сплати процентів у визначені кредитним договором строки. Надання споживчих кредитів членам кредитної спілки здійснюється у відповідності до Закону України «Про споживче кредитування».

5.2. Окрім визначення цільового напрямку кредитування, кредитна спілка надає своїм членам кредити з дотриманням наступних критеріїв:

5.2.1. За строком (терміном) дії кредитного договору:

- 1) кредити строком на 12 місяців включно;
- 2) кредити строком на 18 місяців включно;
- 3) кредити строком на 24 місяці включно;
- 4) кредити строком на 36 місяців включно.

5.2.2. За типом процентної ставки: фіксована.

5.2.3. За строками погашення: погашається відповідно до графіка, обумовленого кредитним договором.

5.2.4. За такими методами надання:

1) відкриті - кредити, термін дії яких не припиняється з виконанням зобов'язань, кредит може видаватися частинами в межах ліміту кредиту (кредитні лінії: відновлювальні, невідновлювальні);

2) закриті – кредити, строк дії яких припиняється з виконанням зобов'язань, кредит видається одноразово.

5.2.5. За видами забезпечення виконання зобов'язань за кредитними договорами:

- застава;
- порука;
- інші види забезпечення, не заборонені законодавством.

5.3. Враховуючи зазначені вище критерії, кредитна спілка надає кредити членам кредитної спілки за видами кредитних продуктів, які затверджуються відповідним рішенням наглядової ради. Розмір процентних ставок встановлюється для кожного виду кредитного продукту, затверджується рішенням наглядової ради кредитної спілки виходячи із цільового призначення, кредитного ризику, наданого забезпечення, попиту і пропозицій, які склалися на кредитному ринку, строку користування кредитом, розміру облікової ставки, необхідності, задоволення потреб членів кредитної спілки та попереднього досвіду надання кредитів членам кредитної спілки, дотримання пруденційних нормативів.

Виходячи із зазначених вище умов, відповідним рішенням наглядової ради кредитної спілки затверджуються кредитні продукти, розмір плати (процентів) та забезпечення для кожного з цих кредитних продуктів з урахуванням критеріїв визначення розміру процентної ставки, визначених цим Положенням.

5.4. Відповідно до пп. 8) ч. 9 ст. 4 Закону України «Про кредитні спілки» кредитна спілка може отримувати плату за надання послуг, передбачених цим Законом, а саме: встановлювати одноразовий чи періодичний платіж за надання та/або обслуговування кредиту (ціну за надану послугу/комісії тощо).

5.5. Примірний зразок заяви на отримання кредиту позичальника – фізичної особи, фізичної особи-підприємця та юридичної особи, затверджується рішенням наглядової ради.

Заява позичальника – фізичної особи/фізичної особи-підприємця повинна містити інформацію про особу позичальника, номери телефонів, про місце роботи або характер зайнятості/діяльності (в тому числі державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності), інформацію про доходи, інформацію про пропонувані джерела повернення кредиту, включаючи у разі потреби доходи членів його сім'ї (для фізичної особи), інформацію про досвід отримання кредитів в минулому, а також інформацію про наявну кредиторську заборгованість на момент подання заяви (для споживчих кредитів - інформацію щодо виконання споживачем зобов'язань за кредитними операціями, включаючи зобов'язання перед іншими кредитодавцями), інформацію щодо мети отримання кредиту (цільове призначення) та обрані позичальником умови кредитування (кредитний продукт), суму кредиту, строк кредитування, запропоноване забезпечення (за необхідності) тощо. Для фізичних осіб-підприємців додатково надати відомості про підприємницьку діяльність, відомості про майно, яке використовується у підприємницькій діяльності, інформацію про банківські рахунки (за наявності); зв'язки іншими суб'єктами господарювання (за наявності); інформацію про найманих працівників (за наявності) тощо.

5.5.1. Обов'язковою умовою для укладення договору про споживчий кредит є згода споживача на доступ до інформації, що складає його кредитну історію, та на збір, зберігання, використання та поширення через бюро кредитних історій, включене до Єдиного реєстру бюро кредитних історій, інформації щодо нього та цього кредиту, визначеної Законом України «Про організацію формування та обігу кредитних історій». Відсутність такої згоди споживача (члена кредитної спілки) має наслідком відмову кредитної спілки в укладенні договору та здійсненні кредитної операції.

5.5.2. Кредитна спілка, як кредитодавець зобов'язана отримати згоду боржника - фізичної особи на подання інформації до Кредитного реєстру при здійсненні кредитної операції та укладенні відповідного договору. Відсутність такої згоди боржника - фізичної особи має наслідком відмову кредитодавця в укладенні договору та здійсненні кредитної операції.

5.6. Кредитній спілці забороняється укладати договір про споживчий кредит з особами, включеними до Реєстру осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів та/або участь в азартних іграх, якщо у зазначеному Реєстрі міститься інформація про використання такими особами кредитних коштів для внесення ставок. Кредитодавець зобов'язаний до укладення договору про споживчий кредит перевірити наявність такої інформації у Реєстрі

осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів та/або участь в азартних іграх, шляхом звернення до бюро кредитних історій. Бюро кредитних історій безоплатно надає кредиторам відомості про наявність у Реєстрі осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів та/або участь в азартних іграх, інформації про використання споживачем кредитних коштів для внесення ставок.

5.7. До укладення кредитного договору кредитор зобов'язаний з урахуванням встановлених законодавством вимог, використовуючи свої професійні можливості, оцінити кредитоспроможність позичальника, враховуючи, зокрема, строк, на який надається споживчий кредит, суму кредиту, доходи позичальника, мету отримання кредиту, а також інформацію про виконання позичальником зобов'язань за кредитними операціями, включаючи зобов'язання перед іншими кредиторами. Оцінювання кредитоспроможності позичальника здійснюється на підставі достатньої інформації, отриманої від позичальника, та, за необхідності, на основі інформації, законно отриманої з інших джерел. Кредитна спілка здійснює оцінку кредитоспроможності позичальника відповідно до внутрішніх документів кредитної спілки.

5.7.1. Оцінювання кредитоспроможності позичальника включає в себе аналіз:

- документів, перелік яких встановлений для отримання кредиту;
- інформації про позичальника, його майновий та соціальний стан;
- інформації щодо кредитної історії позичальника в кредитній спілці та в інших фінансових установах (за наявності).

5.7.2. Для проведення оцінки кредитоспроможності фізичної особи кредитна спілка використовує надані членом кредитної спілки:

- заяву позичальника, яка має включати інформацію визначену цим Положенням;
- документ, що посвідчує її особу, який може бути у вигляді: паспорта громадянина України (у вигляді книжки); ID-картки з довідкою про зареєстроване місце проживання; посвідки на постійне проживання; інші документи передбачені чинним законодавством України;
- документ, що підтверджує наявність у особи реєстраційного номера облікової картки платника податків у вигляді (у разі наявності такого номера у наданій ID-картці – не вимагається): довідки про присвоєння ідентифікаційного номера; картки платника податків; іншого документа, передбаченого чинним законодавством України. У разі, якщо особа відмовилась від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків через свої релігійні або інші переконання, у паспорті громадянина України (у вигляді книжки) повинна міститись відповідна відмітка. На ID-картці у такому випадку повинна бути відмітка «ВІДМОВА»;
- документи, щодо доходів позичальника, їх джерела, його майновий стан тощо – за наявності;
- інші документи, на вимогу кредитної спілки, які пов'язані із підтвердженням доходів/витрат позичальника, його майнового стану, предметом забезпечення.

5.7.3. При наданні кредитів на підприємницьку діяльність (в тому числі фермерську діяльність), крім вище зазначених документів, кредитна спілка використовує надані членом кредитної спілки (один або декілька), що підтверджують:

- реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності, наявні ліцензії/дозволи тощо (за наявності), звітність суб'єкта господарювання;
- статус фермерського господарства (договір (декларація) про створення фермерського господарства або договір (декларація) про створення сімейного фермерського господарства);
- документи, що підтверджують наявність рухомого та/або нерухомого майна, засобів виробництва, товару, відповідних обсягів виробництва/продажу/закупівлі товарів/робіт/послуг, що стосуються його підприємницької або фермерської діяльності (за наявності);
- документи, що підтверджують здійснення фермерської діяльності, наприклад: документи що підтверджують право власності або право користування землями сільськогосподарського призначення, сільськогосподарською технікою тощо,

контракти (договори) на купівлю добрив, інших засобів необхідних для ведення фермерського господарства, реалізацію сільськогосподарської продукції (за наявності);

- наявність/рух обігових грошових коштів, інших грошових надходжень тощо на банківських рахунках (за наявності).

5.7.4. При наданні кредитів на ведення особистого селянського господарства (далі – ОСГ), крім вище зазначених документів, кредитна спілка використовує надані членом кредитної спілки (один або декілька), що підтверджують:

- наявність у користуванні (підтверджена договором оренди) позичальника земельної ділянки сільськогосподарського призначення;

- наявність у власності (державний акт на землю, витяг з реєстру про реєстрацію права власності) позичальника (або у чоловіка/дружини за умови надання свідоцтва про шлюб) земельної ділянки сільськогосподарського призначення;

- здійснення особистого селянського господарства (довідка з місцевого органу самоврядування про здійснення ОСГ тощо);

- наявність сільськогосподарських тварин (паспорт тварини, реєстр тварин), птиці, сільськогосподарської техніки, реалізацію позичальником своєї продукції на ринку;

- наявність у позичальника сільськогосподарських тварин, тепличних господарств (теплиць), сільськогосподарської техніки, пасіки, саду, сільськогосподарської продукції/урожаю та іншого, що візуально може підтвердити реальне здійснення позичальником ОСГ (фотографії);

- проживання позичальника у приватному секторі (приватний будинок).

- іншу інформацію/документи, що можуть підтвердити діяльність ОСГ.

У випадку недостатності інформації в наданих документах для прийняття рішення про надання кредиту кредитна спілка має право вимагати від позичальника надання й інших документів крім перелічених вище.

Для оцінки кредитоспроможності кредитна спілка може використовувати документи, які надавались членом кредитної спілки при набутті членства за умови підтвердження позичальником їх актуальності та чинності.

Окремим рішенням наглядової ради можуть встановлюватися додаткові критерії, яким повинен відповідати заявник на отримання кредиту, відповідно до встановлених видів кредитів, що надаються членам кредитної спілки.

5.7.5. За результатами розгляду документів, аналізу кредитоспроможності та іншої інформації щодо особи позичальника, кредитний комітет приймає рішення про надання кредиту чи відмову в наданні кредиту.

У разі ненадання позичальником/споживачем документів чи відомостей про себе та свій фінансовий стан, що вимагаються законодавством та/або рішеннями органів управління чи внутрішніми документами кредитної спілки, кредитна спілка має право відмовити такому позичальнику/споживачу в укладенні кредитного договору/договору про споживчий кредит.

5.7.6. Розгляд заяв про надання кредитів та прийняття рішень по цих заявах здійснюється кредитним комітетом кредитної спілки в строк (термін) до семи робочих днів з дня надання позичальником повного пакету документів.

5.7.7. При здійсненні діяльності з надання кредитів членам кредитної спілки через відокремлені підрозділи кредитної спілки - філії, оцінку кредитоспроможності позичальника, укладення кредитних договорів та договорів забезпечення, видачу кредиту, здійснює керівник відокремленого підрозділу кредитної спілки.

5.7.8. Погашення кредиту та сплата процентів за користування кредитом здійснюється на умовах кредитного договору та/або згідно із графіком платежів (розрахунків). Кредитна спілка має право не надавати споживачу графік платежів у разі кредитування у вигляді кредитної лінії.

5.7.9. При споживчому кредитуванні позичальнику (споживачу) надається детальний перелік складових загальної вартості кредиту у вигляді графіка платежів (згідно зі строковістю, зазначеною у договорі про споживчий кредит, – за кількістю днів, щомісяця, щокварталу) у розрізі сум погашення основного боргу, сплати процентів за користування

кредитом, вартості всіх супровідних послуг кредитодавця, кредитного посередника (за наявності) та третіх осіб за кожним платіжним періодом за формою, наведеною в таблиці обчислення загальної вартості кредиту для споживача та реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит у додатку 2 до Правил розрахунку небанківськими фінансовими установами України загальної вартості кредиту для споживача та реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит, затверджених Постановою правління Національного банку України 11.02.2021 №16.

5.7.10. Кредит надається позичальнику готівкою (з урахуванням обмежень готівкових розрахунків, встановлених Національним банком України) у касі кредитної спілки або (за заявою позичальника) шляхом безготівкового перерахування кредиту на банківський рахунок (включаючи використання реквізитів електронного платіжного засобу), вказаний позичальником у заяві, або іншими способами передбаченими чинним законодавством. Ненадання позичальником реквізитів рахунку (надання з помилками) або його неявка за отриманням кредиту готівкою через касу кредитної спілки (чи ухилення іншим способом від отримання кредиту), а також невиконання позичальником зобов'язання щодо забезпечення кредиту, звільняє кредитну спілку від відповідальності за порушення зобов'язання щодо надання кредиту.

5.8. Види забезпечення виконання зобов'язань та рівень забезпеченості (покриття) заборгованості за кредитним договором

5.8.1. Вид забезпечення визначається кредитним продуктом умови якого затверджуються відповідним рішенням наглядової ради кредитної спілки.

5.8.2. При оформленні забезпечення у вигляді поруки, поручитель – фізична особа надає наступні документи:

- документ, що посвідчує її особу, який може бути у вигляді: паспорта громадянина України (у вигляді книжки); ID-картки з довідкою про зареєстроване місце проживання; посвідки на постійне проживання; інші документи передбачені чинним законодавством України;
- документ, що підтверджує наявність у особи реєстраційного номера облікової картки платника податків у вигляді (у разі наявності такого номера у наданій ID-картці – не вимагається): довідки про присвоєння ідентифікаційного номера; картки платника податків; іншого документа, передбаченого чинним законодавством України. У разі, якщо особа відмовилась від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків через свої релігійні або інші переконання, у паспорті громадянина України (у вигляді книжки) повинна міститись відповідна відмітка. На ID-картці у такому випадку повинна бути відмітка «ВІДМОВА»;
- документи, на вимогу кредитної спілки, які пов'язані із підтвердженням доходів/витрат поручителя, його майнового стану, предметом забезпечення.

5.8.3. Кредитна спілка може розглядати заставу (іпотеку) таких об'єктів як: транспортні засоби, сільськогосподарська техніка, обладнання, квартира, будинок із земельною ділянкою, земельна ділянка (несільськогосподарського призначення), комерційна нерухомість, поголів'я великої рогатої та іншої худоби, майнові права на депозит, розміщений в кредитній спілці, інше майно, яке може бути передано в заставу відповідно до чинного законодавства.

5.8.4. При оформленні забезпечення у вигляді застави рухомого та/або нерухомого майна позичальник або майновий поручитель надає наступні документи в залежності від виду предмета застави:

- свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу (для автомобілів) або свідоцтво про реєстрацію машини (для сільськогосподарської техніки);
- витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про реєстрацію права власності на нерухоме майно;
- витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про реєстрацію права власності на земельну ділянку;
- документи, що підтверджують право користування земельною ділянкою, на якій розташовано об'єкт нерухомості;

- технічний паспорт;
- довідку про зареєстрованих у житлі осіб, видана житлово-експлуатаційною організацією або іншим уповноваженим органом з питань реєстрації місця проживання;
- інші документи, залежно від виду предмету застави та його особливостей.

У випадку недостатності інформації в наданих документах кредитна спілка має право вимагати від позичальника/майнового поручителя надання й інших документів крім перелічених вище.

5.8.5. Оцінка предмета забезпечення проводиться шляхом узгодження сторонами заставної (договірної) вартості предмета забезпечення, без залучення суб'єктів оціночної діяльності.

5.8.6. У разі, якщо оцінка предмета забезпечення підлягає оцінці виключно суб'єктом оціночної діяльності відповідно до вимог чинного законодавства України, така оцінка проводиться за рахунок позичальника.

5.8.7. У разі, якщо договір забезпечення підлягає нотаріальному посвідченню відповідно до чинного законодавства України, оплата послуг нотаріуса та усіх необхідних платежів (зборів) щодо реєстрації будь-якого обтяження/зняття обтяження – здійснюється позичальником.

5.8.8. Обтяження предмета застави заставою реєструється в Державному реєстрі обтяжень рухомого майна за заявою кредитної спілки.

5.9. Особливості надання кредитів у формі кредитної лінії.

5.9.1. Кредитна лінія передбачає періодичне надання коштів кредитною спілкою члену спілки (позичальникові) у готівковій або безготівковій формі під процент, у розмірі та на умовах, встановлених кредитним договором, з дотриманням вимоги повернення коштів та сплати процентів у визначені кредитним договором строки.

5.9.2. Кредитний договір (кредитна лінія) може укладатися на умовах відновлювальної чи невідновлювальної кредитної лінії.

Договір про споживчий кредит (кредитна лінія) укладається лише на умовах невідновлювальної кредитної лінії.

5.9.3. Відновлювальна кредитна лінія - це форма видачі кредиту частинами (траншами) в межах певного кредитного ліміту та протягом строку встановленого у кредитному договорі, при якому у разі часткового або повного погашення кредиту позичальник може повторно отримати кредит в межах ліміту та строку встановленого кредитним договором.

Проценти на кредит по кредитному договору у формі відновлювальної кредитної лінії нараховуються лише за час фактичного користування коштами.

5.9.4. Обов'язковою умовою надання кожної наступної частини суми кредиту (траншу) є повернення кредиту (частини кредиту) та/або сплати процентів позичальником у визначені кредитним договором строки за попередніми траншами.

5.9.5. Невідновлювальна кредитна лінія – це форма видачі кредиту частинами (траншами) в межах певного кредитного ліміту та протягом строку встановленого у кредитному договорі, при якому ліміт кредитування на суму погашеного кредиту не відновлюється.

Проценти на кредит по кредитному договору у формі невідновлювальної кредитної лінії нараховуються лише за час фактичного користування коштами.

5.10. Додаткові та/або супутні послуги кредитної спілки та/або третіх осіб

5.10.1. Залежно від затверджених в кредитній спілці умов кредитування та/або виду забезпечення укладення кредитного (договору про споживчий кредит) може бути пов'язано з необхідністю отримання позичальником (споживачем) додаткових та/або супутніх послуг третіх осіб:

- адміністративні збори при оформленні застави рухомого майна, пов'язані із державною реєстрацією застави в Державному реєстрі обтяжень рухомого майна, за внесення змін і додаткових відомостей до вказаного реєстру, а також за надання витягів з нього та виключення запису з реєстру;

- платежі за послуги нотаріусів при оформленні застави нерухомого майна, пов'язані з посвідченням договору забезпечення та реєстрацією іпотеки, в тому числі зі змінами до державних реєстрів, наданням витягів, припиненням іпотеки.

5.10.2. У разі відсутності у кредитної спілки інформації про вартість певної додаткової та/або супутньої послуги, що надається позичальнику третьою особою під час укладення кредитного договору та є обов'язковою для отримання кредиту, орієнтовна вартість такої послуги визначається за аналогічними, вже укладеними кредитною спілкою договорами про споживчий кредит за попередні 3 місяці, або, у разі відсутності таких договорів, за середньою вартістю такої послуги, визначеною кредитною спілкою за результатами аналізу вартості послуг, що пропонуються щонайменше 3 постачальниками на ринку таких послуг.

5.10.3. Вартість додаткових та/або супутніх послуг сплачується позичальником за власний рахунок за домовленістю позичальника та відповідною третьою особою, яка надає йому такі послуги, крім випадків, коли питання визначення вартості такої послуги врегульоване нормативно-правовими актами України (випадки, розмір та порядок сплати зазначених обов'язкових платежів за адміністративні послуги визначається нормативно-правовими актами України).

5.10.4. Кредитна спілка може за рішенням наглядової ради (правління, у разі делегування йому таких повноважень) визначати перелік третіх осіб, які відповідають вимогам встановленим кредитною спілкою, та можуть надавати позичальникам додаткові та/або супутні послуги, пов'язані з укладенням кредитного договору.

5.10.5. Рішенням наглядової ради (правління, у разі делегування йому таких повноважень) можуть встановлюються вимоги до осіб, які надають додаткові та/або супутні послуги, та до відповідних договорів, що приймаються кредитною спілкою, у якості забезпечення за кредитом та/або укладення яких є умовою надання (подальшого обслуговування) кредиту, а також правила співпраці кредитної спілки з такими особами.

5.11. Кредитна спілка забезпечує доступності фінансових та супровідних послуг для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що полягає в забезпеченні можливості таких осіб отримувати фінансові (супровідні) послуги, які надаються відповідно до законодавства певним надавачем фінансових та/або супровідних послуг, зокрема, забезпечення безперешкодного доступу до устаткування та приміщень кредитної спілки, а також забезпечення можливості отримання зазначеними особами необхідної інформації.

5.12. Правила підготовки, погодження та укладання кредитною спілкою кредитних договорів.

5.12.1. Проведення кредитної операції у вигляді надання кредиту здійснюється на підставі договору, який укладається, змінюється, припиняється, виконання зобов'язань за яким забезпечується відповідно до вимог цивільного законодавства України з урахуванням особливостей, встановлених Законом України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» та спеціальними законами, зокрема Законом України «Про споживче кредитування». Кредитні договори повинні бути укладені в письмовій формі, відповідно до вимог чинного законодавства України. У разі недотримання письмової форми такий договір є нікчемним.

5.12.2. Примірний кредитний договір/договір про споживчий кредит затверджується рішенням наглядової ради кредитної спілки.

5.12.3. Текст договору викладається українською мовою:

1) з використанням шрифту:

чорного кольору;

типової (не різновиду) гарнітури Arial, Verdana, Tahoma, TimesNewRoman або однієї з тих, що затверджені брендбуком кредитної спілки (за винятком декоративних і рукописних шрифтів);

кегля не менше 11 друкарських пунктів.

2) з міжрядковим інтервалом не менше одинарного;

3) напівжирним накресленням:

цифрового значення кількісних характеристик умов фінансової послуги з урахуванням статті 12 Закону України «Про споживче кредитування»;

- цифрового значення вартості та інших витрат за фінансовою послугою;
- рекомендованої дати внесення споживачем грошових коштів для уникнення простроченої заборгованості за кредитом;
- попередження споживача про можливі наслідки внесення суми грошового зобов'язання в останній день строку надання кредиту або після нього;
- переліку штрафних (фінансових) санкцій кредитодавця, що можуть бути застосовані до споживача за прострочення внесення суми грошового зобов'язання;
- цифрового значення вартості продовження (лонгації, пролонгації) строку кредитування/строку виплати кредиту;
- цифрового значення суми та/або розміру відшкодування, підвищених процентів, пені та штрафів, іншої відповідальності, які можуть бути застосовані до споживача.

5.12.4. Погодження типових договорів здійснюється уповноваженими посадовими особами з метою виключення юридичних, фінансово-господарських, економічних та комплаєнс ризиків. Кожен тип ризику перебуває у зоні відповідальності різних підрозділів або відповідних осіб, тому у процесі погодження, крім ініціаторів укладання договору, можуть брати участь юридичний, фінансовий підрозділ, а також підрозділи комплаєнсу та ризик - менеджменту.

5.12.5. Якщо уповноважені особи вважають, що у поточній версії проекту типового договору наявні ризики у зоні їх відповідальності, договір відправляється на доопрацювання, після чого процес погодження запускається заново, з повним складом погоджувачих чи обраних спеціалістів.

5.12.6. В кредитній спілці процес погодження є змішаним, тобто погодження проекту типового договору відбувається як послідовним (вертикальним) так і паралельним (горизонтальним) типом. При такому типі погодження проекту договору відбувається наступним чином:

Ініціатор укладання договору - безпосередній керівник - юридичний підрозділ – головний комплаєнс – менеджер – головний ризик – менеджер - наглядова рада.

5.12.7. Примірник кредитного договору, укладеного у паперовій формі, а також додатки до нього (за наявності) надаються кредитодавцем споживачу невідкладно після його підписання сторонами. Кредитна спілка не укладає договорів про надання фінансової послуги шляхом приєднання.

5.12.8. Зміни до договору надаються клієнту у тому самому порядку, що і договір, до якого зміни вносяться, якщо інше не визначено таким договором або законом.

5.12.8.1. Зміна умов договору про споживчий кредит можлива тільки за згодою сторін. Умова договору про споживчий кредит про можливість внесення до договору змін в односторонньому порядку є нікчемною.

5.12.8.2. У договорі про споживчий кредит забороняється встановлювати умову про продовження в односторонньому порядку строку користування кредитом. Продовження строку користування кредитом здійснюється виключно шляхом укладення додаткового договору за домовленістю сторін.

5.12.8.3. Визначення Кредитодавцем можливості укладення договору про споживчий кредит здійснюється на підставі відповідного заяви споживача та оцінки кредитоспроможності споживача.

Кредитодавцю забороняється встановлювати плату за розгляд заяви про укладення договору про споживчий кредит.

5.12.8.4. У разі відмови Кредитодавця від укладення договору про споживчий кредит на підставі інформації, отриманої з офіційних джерел, визначених законодавством, зокрема з бюро кредитних історій, споживачу безоплатно надається відповідна інформація із зазначенням таких джерел, за його бажанням - у письмовій формі.

5.12.9. Обов'язок доведення того, що примірник договору (змін до договору) був наданий або направлений клієнту, покладається на надавача фінансових послуг (посередника).

5.12.10. Будь-які пропозиції Кредитодавця щодо зміни умов договору про надання фінансової послуги, здійснюються шляхом направлення клієнтові повідомлення у спосіб,

погоджений клієнтом у договорі про надання фінансової послуги, що дає змогу встановити дату направлення такого повідомлення, та у строки, встановлені договором.

5.12.11. Умови договору про надання клієнту пропозицій щодо зміни істотних умов договору в інший спосіб, ніж той, що дає змогу встановити дату направлення повідомлення клієнтові, без письмової згоди клієнта є нікчемними.

5.12.13. Умови кредитного договору про право Кредитодавця збільшувати фіксовану процентну ставку, змінювати порядок розрахунку змінюваної процентної ставки, збільшувати інші платежі або вводити нові платежі за договором без письмової згоди споживача є нікчемними. Положення цього пункту не поширюється на умови договору щодо збільшення розміру процентної ставки або інших платежів у разі порушення клієнтом умов договору, якщо такі умови і розмір збільшення передбачені таким договором.

5.12.14. Письмова згода клієнта на зміну (у тому числі збільшення) платежів за договором (крім зміни фіксованої процентної ставки, зміни порядку розрахунку змінюваної процентної ставки) може бути надана клієнтом під час укладення договору, якщо інше не передбачено спеціальним законом. Положення цього пункту не поширюється на договори про споживче кредитування.

5.12.15. Умови кредитного договору, що обмежують права клієнта порівняно з правами, встановленими законом, є нікчемними.

5.12.16. Нечіткі або неоднозначні положення кредитних договорів (у тому числі щодо прав та обов'язків сторін) за участю споживача тлумачаться на користь споживача.

5.12.17. Кредитодавцю забороняється в односторонньому порядку збільшувати розмір процентної ставки або інших платежів, передбачених кредитним договором або графіком платежів, а також змінювати порядок розрахунку змінюваної процентної ставки, крім випадків, встановлених спеціальним законом.

5.12.18. Якщо інше не передбачено законом, Кредитодавцю забороняється вимагати дострокового виконання та/або розірвання договору про надання фінансових послуг, а також розривати в односторонньому порядку укладені договори про надання фінансових послуг у разі незгоди клієнта з пропозицією надавача фінансових послуг про збільшення процентної ставки або іншого платежу, передбаченого договором або графіком погашення боргу, та/або пропозицією про зміну порядку розрахунку змінюваної процентної ставки.

5.12.19. Підстави, порядок та правові наслідки припинення дії договорів про надання фінансових послуг визначаються законами України, а також укладеними відповідно до них договорами.

5.12.20. Забороняється покладати на споживача обов'язок сплати будь-яких платежів, відшкодувань, штрафних санкцій за реалізацію ним права на відмову від договору (у разі якщо таке право передбачено законом та/або договором), предметом якого є надання йому фінансової послуги з надання коштів та банківських металів у кредит, або за дострокове розірвання (ініціювання дострокового розірвання) споживачем такого договору, а також забороняється стягнення таких платежів, відшкодування, штрафних санкцій.

5.12.21. Інші вимоги до кредитних договорів можуть бути передбачені спеціальним законом, а якщо такі вимоги не встановлені спеціальним законом – нормативно-правовими актами Регулятора.

VI. ПОРЯДОК УХВАЛЕННЯ КРЕДИТНИХ РІШЕНЬ

6.1. Органом, що ухвалює рішення щодо надання кредиту є кредитний комітет кредитної спілки. У випадках, що визначені законодавством, наглядова рада має повноваження щодо затвердження рішення кредитного комітету про надання кредит.

6.2. В кредитній спілці встановлений та впроваджений чіткий, послідовний процес ухвалення кредитним комітетом рішень за результатами розгляду заяв членів кредитної спілки про надання кредитів, як для надання нових кредитів, так і для внесення змін до умов за діючими / наявними кредитами.

6.3. При ухваленні рішення щодо надання кредиту, в першу чергу аналізується інформація та проводиться всебічне вимірювання ризиків, у зв'язку з чим враховуються такі чинники:

- 1) мету отримання кредиту та джерела його погашення;
- 2) кредитну історію і поточну платоспроможність боржника;
- 3) прийнятність та достатність забезпечення, можливість його реалізації;
- 4) додаткові умови кредитного договору, що забезпечують обмеження збільшення в подальшому кредитного ризику;
- 5) прогнозні дані щодо необхідної суми формування резервів під очікувані кредитні збитки та величини кредитного ризику на момент видачі кредиту;
- 6) репутацію боржника та його здатність / готовність нести юридичну відповідальність і співпрацювати з кредитною спілкою з усіх питань, що можуть виникати протягом періоду користування кредитом;
- 7) надійність та достатність юридичної позиції кредитної спілки щодо умов кредитного договору та договорів забезпечення/застави для забезпечення належної співпраці з боржниками / заставодавцями.

6.4. Окрім документів та інформації необхідних для ухвалення кредитних рішень як щодо нових кредитів, так і зміни умов за діючими / наявними кредитами, що зазначені в цій Кредитній політиці, кредитна спілка додатково визначає перелік документів та інформації, який містить:

- 1) заяву/висновок працівника, відповідального за опрацювання заяв членів кредитної спілки про надання кредитів, із визначенням обсягу та умов кредитування, висновком щодо здатності позичальника забезпечити належне обслуговування та повернення кредиту, а також описом та обґрунтуванням кредитного рішення, що пропонується для ухвалення;
- 2) висновок підрозділу з управління ризиками / головного ризик-менеджера для ухвалення кредитних рішень щодо кредитів пов'язаним із кредитною спілкою особам;
- 3) висновок підрозділу комплаєнсу / головного комплаєнс-менеджера для ухвалення кредитних рішень щодо кредитів пов'язаним із кредитною спілкою особам.

6.5. Кредитне рішення повинно ґрунтуватися на інформації, що міститься в документах необхідних для отримання кредиту, що визначені вимогами законодавства та цією Кредитною політикою і виключати суб'єктивне судження, що ґрунтується на факторі впливу членів, керівників кредитної спілки або третіх осіб з метою схвалення рішень щодо видачі кредитів на умовах, що можуть зашкодити або шкодять інтересам кредитної спілки.

6.6. Кредитна спілка з метою належного управління кредитним ризиком надає кредити пов'язаним із кредитною спілкою особам на умовах, які не можуть відрізнитися від звичайних умов надання кредитною спілкою таких видів кредитів іншим особам.

6.7. Члени ради не можуть залучатися до схвалення рішення щодо видачі кредитів їм та/або особам, пов'язаним із ними. Члени кредитного комітету не можуть брати участі в прийнятті кредитним комітетом кредитного рішення щодо видачі кредитів їм та/або особам, пов'язаним із ними, а також з інших питань, у результаті прийняття рішення щодо яких у члена кредитного комітету та/або його пов'язаної особи може виникнути конфлікт інтересів.

6.8. Кредитне рішення оформляється протоколом, який повинен містити список осіб, які брали участь у прийнятті рішення, їх повноваження та особисту позицію кожної особи та містити інформацію щодо:

- 1) суми кредиту/ліміт та термін повернення (графік погашення) кредиту;
- 2) процентної ставки / маржу (у разі змінюваної ставки), витрати позичальника за кредитом, включаючи комісію за користування кредитом, та терміни сплати процентів / комісій (за наявності);
- 3) зобов'язання позичальника, які він має виконати для отримання кредиту (за потреби);
- 4) вимоги щодо забезпечення за кредитом (за потреби);
- 5) умови, яких має дотримуватись позичальник протягом дії кредитного договору у разі його укладення;

б) строк дії кредитного рішення (строк, протягом якого Спілка має право укласти договір та видати кредит).

6.9. Кредитна спілка має право зазначати в кредитному рішенні інформацію шляхом посилання на внутрішній документ / типовий договір, у якому зазначена така інформація, якщо він затверджений відповідним органом кредитної спілки.

VII. РОЗПОДІЛ ПОВНОВАЖЕНЬ ТА ПРОЦЕДУРА ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ЩОДО УХВАЛЕННЯ КРЕДИТНИХ РІШЕНЬ

7.1. При здійсненні кредитних операцій кредитна спілка дотримується принципу чіткого розподілу кредитного процесу, який складається з наступних етапів:

- залучення клієнта та попередній аналіз кредитної операції;
- прийняття рішення щодо здійснення кредитної операції;
- адміністрування та моніторинг кредитної операції.

7.2. Для забезпечення ефективності кредитного процесу і контролю ризиків кредитних операцій в кредитній спілці впроваджена система чіткого розподілу обов'язків та повноважень, з урахуванням вимог система стримування та протипаг.

7.3. З метою внутрішнього контролю, управління ризиками та контролю за дотриманням норм (комплаєнс) наглядова рада визначає та затверджує перелік лімітів (обмежень) щодо кожного виду ризику, включаючи кредитний ризик. Обсяг обов'язків та повноважень Наглядової ради передбачений в Положення про наглядову раду кредитної спілки.

7.4. Наглядова рада кредитної спілки приймає рішення про погодження кредитних операцій з Пов'язаною особою, загальна сума боргу якої перед кредитною спілкою перевищує / перевищуватиме три відсотки основного капіталу кредитної спілки. Рішення приймається після прийняття кредитним комітетом кредитної спілки рішення про здійснення кредитної операції.

Рішення про списання заборгованості, в т.ч. Пов'язаної з кредитною спілкою особи приймається наглядовою радою кредитної спілки.

7.5. Рішенням наглядової ради може бути встановлений ліміт кредитування на одного клієнта за яким ухвалення рішення про його надання здійснюється кредитним комітетом. У разі перевищення встановленого ліміту, таке кредитне рішення приймається безпосередньо наглядовою радою.

VIII. СТРОКИ ТА ПОРЯДОК ЗБЕРІГАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

8.1. Інформація про діяльність та фінансовий стан клієнта, яка стала відома кредитній спілці у процесі обслуговування клієнта та/або взаємовідносин з ним або стала відома третім особам під час надання послуг кредитною спілкою є таємницею фінансової послуги.

8.2. Таємниця фінансової послуги має бути захищеною від передавання третім особам та не підлягає розголошенню, крім випадків, передбачених законом та/або за згодою відповідної фізичної чи юридичної особи, якої стосується така інформація.

8.2. Кредитна спілка забезпечують збереження таємниці фінансової послуги шляхом:

- 1) обмеження кола осіб, які мають доступ до інформації, що становить таємницю фінансової послуги;
- 2) організації діловодства з документами, що містять інформацію про надання фінансової послуги;
- 3) застосування програмних засобів для запобігання несанкціонованому доступу до електронних та інших носіїв інформації, що становить інформацію про надання фінансової послуги.

8.4. Керівники та працівники кредитної спілки зберігають таємницю фінансової послуги, не розголошують та не використовують з вигодою для себе чи для третіх осіб інформацію, що становить таємницю фінансової послуги, яка стала їм відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків, крім випадків, визначених законодавством України.

8.5. Органи державної влади, юридичні та фізичні особи, які під час виконання своїх функцій, визначених законом, або під час надання послуг кредитній спілці безпосередньо чи опосередковано отримали у встановленому законом порядку інформацію про надання фінансової послуги зобов'язані забезпечувати збереження такої інформації, не розголошувати її та не використовувати її на свою користь чи на користь третіх осіб.

8.6. Особи, винні в розголошенні інформацію про надання фінансової послуги та/або її використанні на свою користь чи на користь третіх осіб, що заподіяло шкоду кредитній спілці, її членам, зобов'язані відшкодувати заподіяні збитки та моральну шкоду відповідно до закону.

8.7. Обмеження щодо отримання інформації про надання фінансової послуги не поширюються на керівників та службовців Національного банку, осіб, уповноважених Національним банком, які в межах повноважень, наданих законом, здійснюють функції нагляду, захисту прав споживачів фінансових послуг, а також нагляду у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

8.8. Суб'єкт аудиторської діяльності, який отримав інформацію про надання фінансової послуги, під час надання аудиторських послуг кредитній спілці може розкрити в порядку, визначеному договором з кредитною спілкою, таку інформацію особам, які здійснюють перевірку контролю якості та дисциплінарні провадження відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та Національному банку.

8.9. Кредитна спілка має право надавати інформацію про надання фінансової послуги, нотаріусам, посадовим особам органів місцевого самоврядування та іноземним консульським установам, уповноваженим на вчинення нотаріальних дій, державній виконавчій службі, приватним виконавцям, суду, третейському суду, міжнародному комерційному арбітражу для захисту своїх прав та законних інтересів у справах, учасником яких він є, в Україні і за кордоном.

8.10 Кредитна спілка має право надавати інформацію про надання фінансової послуги центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, у випадках, передбачених законом.

8.11. Після припинення дії договору про надання фінансової послуги, у тому числі у зв'язку із завершенням строку дії або виконанням такого договору, член кредитної спілки за письмовим запитом має право отримати від кредитної спілки інформацію, що стосується виконання сторонами своїх зобов'язань, встановлених договором.

8.12. Кредитна спілка веде облік укладених договорів з надання фінансових послуг з додатками та додатковими угодами, які зобов'язана зберігати не менше ніж 5 років після закінчення строку дії договору та/або до повного виконання зобов'язань за таким договором, якщо інше не встановлено законодавством України. Додатки до договорів у разі їх наявності зберігаються разом з відповідними договорами.

8.13. Кредитна спілка здійснює свою діяльність з використанням облікових систем, які забезпечать автоматизацію ведення обліку, пов'язаного з фінансово-господарською діяльністю кредитної спілки, та здійснення реєстрації, зберігання та оброблення даних, що стосуються здійснення діяльності кредитної спілки.

8.14. Облікова система кредитної спілки забезпечує:

- хронологічне та систематичне відображення всіх операцій кредитної спілки у реєстрах бухгалтерського обліку в розрізі контрагентів за видами операцій;
- накопичення та систематизацію даних обліку в розрізі показників, необхідних для управління, а також складання звітності.

8.15. Журнал обліку (реєстру) договорів та картка обліку виконання договору містить інформацію, яка встановлена у нормативно-правових актах Національного банку України.

8.16. Кредитна спілка вносить до журналу обліку (реєстру) договорів інформацію про укладання, зміну або припинення договору не пізніше наступного робочого дня з дати його укладення, зміни або припинення. Відомості зберігаються у журналі обліку (реєстрі)

договорів протягом усього строку дії договору. Після закінчення строку дії договору або його припинення відомості мають додатково відображатись в архівній частині журналу обліку (реєстру) договорів із забезпеченням можливості їх подальшого використання. Після закінчення звітного року кредитна спілка здійснює архівацію журналу обліку (реєстру) договорів із забезпеченням можливості їх подальшого використання.

8.17. Кредитна спілка забезпечує можливість копіювання, друку, відновлення інформації з журналу обліку (реєстру) договорів, а також зберігання будь-якої інформації в такому реєстрі у строки, визначені законодавством.

ІХ. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

9.1. Політика затверджується рішенням наглядової ради та набуває чинності з дня його затвердження, якщо інше не вказано у рішенні наглядової ради.

9.2. Кредитна політика періодично (не рідше одного разу на рік) переглядається наглядовою радою з метою забезпечення її ефективності та відповідності рівню ризик-апетиту кредитної спілки.

9.3. Зміни до Політики затверджуються рішенням наглядової ради шляхом викладення його в новій редакції. Затвердження нової редакції Політики автоматично призводить до втрати чинності попередньої редакції.

9.4. У разі невідповідності будь-якої норми даної Політики чинному законодавству України або нормативно-правовим актам Національного банку України, у тому числі у зв'язку прийняттям нових Законів або нормативно-правових актів Національного банку України, це положення діє лише в тій частині, яка не суперечить чинному законодавству України або нормативно-правовим актам Національного банку України.